

Uiteraard is het in het Latijn gesteld, wat helaas het genot voor de meeste huidige lezers toch wel sterk bemoeilijkt. - Zou een Oud-Utrecht-lid zich niet tot een vertaling geroepen voelen? - Verder bevat Dekkers inleiding de nieuwste gegevens over Macropedius en een overzicht van alle liederen voor de jaarlijkse opvoering door de Latijnse scholieren.

★

Over de ridderhofstad Bolenstein te Maarssen is in het 23e nummer van *„La Maison d’Hier et d’Aujourd’hui* respectievelijk De Woonstede door de Eeuwen heen (sept. 1974) een korte beschrijving te vinden van de hand van *H. Besselaar*. Minstens zo belangrijk als de tekst dunken mij de vele illustraties, die niet alleen bestaan uit oude afbeeldingen en moderne foto’s maar ook uit de reconstructietekeningen van de eigenaar, architect B. O. van den Berg, die de bouwgeschiedenis verduidelijken.

L.v.T.

De Hofpomp

In de jaren 1837 en 1838 is het gebouw van het Provinciaal Gerechtshof, op de hoek van de Hamburgerstraat en de Korte Nieuwstraat, geheel verbouwd naar een ontwerp van de architect C. Kramm. De eerste steen werd op 2 september 1837 gelegd en de inwijding van het nieuwe gerechtsgebouw vond op 28 september 1838 plaats. In de conciërgewoning aan de Korte Nieuwstraat bevond zich een welput, die vanouds bekend was als de „Hofpomp“.

Toen de plannen voor de verbouwing van het Hofgebouw bekend werden, vreesden de omwonenden dat de pomp, waar zij tot dan toe hun - uitstekende - water uit hadden geput, zou gaan verdwijnen. Deze vrees maakten zij bij het stadsbestuur bekend. Aangezien het terrein van het gerechtsgebouw, waar de pomp zich nu eenmaal bevond, eigendom van het Rijk was, zonden Burgemeester en Wethouders van Utrecht op 25 mei 1837 een brief aan Gedeputeerde Staten. Hierin werd meegedeeld, dat de bewoners van de Korte Nieuwstraat, „benevens die van een gedeelte der Hamburgerstraat en Trans sedert onheugelijke tijden, niet alleen het ongestoorde gebruik van de gezegde pomp gehad hebben, maar dat als een bewijs van hunne aanspraak daarop, zij voor het onderhoud derzelve een jaarlijksche uitkering hebben betaald, dewelke bij hen door eenen A. Kuilenburg werd uitgehaald en bij den tijdelijken conciërge van de regtbank van eersten aanleg overgebracht. Wij gevoelen wel, dat zoodanig als nu het plan bestaat tot de gedachte vertimmering, de voorschreven pomp op de tegenwoordige plaats, niet wel zal kunnen blijven, maar dat er toch middelen zouden zijn aan te wenden, waardoor het gebruik der pomp ten behoeve der regthebbenden te behouden is, het geen wij van te meer belang achten bij de bekendheid, dat men in den omtrek aldaar zeer slecht water heeft, en er zelfs sommigen zijn, die hetzelfde geheel missen, terwijl zoals bekend is de gedachte pomp zeer goed water oplevert...”

Verplaatst

Op 30 juni ontving men van het College van Gedeputeerde Staten bericht, dat „zij niet ongenegen zijn aan het verlangen te voldoen“. De pomp zou naar de westzijde van het gebouw worden verplaatst en de omwonenden konden er - onder een aantal voorwaarden - gebruik van blijven maken. Die bepalingen waren de volgende:

1. diegenen, die van de pomp gebruik wensten te maken, moesten zich hiertoe opgeven. Men was

WIE WEET WAAROM?

ADVERTENTIE.

FRANKEN. GULDENS. PONDEN!

S. HEEFT ZE.

M. WEET HET.

VIRTUS NOBILITAT.

ROEL. ER BUITEN.

DE DAG BREEKT AAN. EENMAAL.

FRANKEN. GULDENS. PONDEN!

S. HEEFT ZE.

M. WEET HET.

VIRTUS NOBILITAT.

ROEL. ER BUITEN.

DE DAG. AANBREKEN DOET HIJ
EENMAAL.

Deze twee raadselachtige advertenties trof de heer G. Smilda, Wolter Heukelslaan 58, aan in de Utrechtsche Provinciale & Stads-courant van december 1854.

Mocht één van de lezers of lezeressen van het maandblad in staat zijn de betekenis hiervan te doorgronden, dan houdt hij zich graag aanbevolen voor de oplossing!

G. J. R.

- verplicht om ten behoeve van het onderhoud van de pomp jaarlijks één gulden te betalen;
- als de pomp verplaatst was, zou er een afgesloten kast omheen komen. De gebruikers moesten op eigen kosten een sleutel van deze kast laten maken;
 - na gebruik van de pomp moest de kast afgesloten worden. Als men dit zou nalaten, werd men „verstoken van het genot van de pomp“;
 - de gebruikers van de pomp zouden hun sleutel aan niemand mogen afgeven.

Er werd een lijst opgesteld van potentiële belangstellenden en bewoners van totaal 29 huizen verklaarden zich schriftelijk akkoord met deze voorwaarden. De buurtschout van de Korte Nieuwstraat, L. van der Wolk, werd aangesteld om tegen een „perceptieloon“ van 15% de jaarlijkse bijdrage van f 1,— op te halen en af te dragen bij de provinciale griffie.

In januari 1839 - de verbouwing van het Gerechtshof en de verplaatsing van de pomp waren inmiddels voltooid - gaven vier ondertekenaars te kennen af te willen zien van het gebruik van de pomp. Zij weigerden dan ook de hen aangeboden sleutel. Burgemeester en Wethouders verzocht daarop aan Gedeputeerde Staten om te willen adviseren hoe in dit geval en in toekomstige soortgelijke gevallen gehandeld moest worden. Uit het antwoord bleek, dat Gedeputeerde Staten van mening was dat het Rijk - als eigenaar van de pomp - en de intekenaars een wederzijdse verbintenis waren aangegaan, die niet eenzijdig kon worden verbroken. Op de vraag wat te doen met eventuele toekomstige verzoeken tot gebruikmaking van de pomp, werd geantwoord dat dergelijke belangstellenden afgewezen dienden te worden. Op 7 maart 1839 berichtte B. & W. aan G.S. dat de bewoners „zich niet zullen onttrekken aan de voldoening der jaarlijkse kosten van onderhoud dier pomp“.

Voorwaarden

Maar hiermee was nog geen einde gekomen aan de problemen rond de Hofpomp. Op 5 september 1839 diende de kamerbeheer A. A. F. W. van Zijl, een bewoner van de Korte Nieuwstraat, bij B. & W. een verzoekschrift in waarin ook hij toestemming vroeg om van de pomp gebruik te mogen maken. Opnieuw werd aan Gedeputeerde Staten advies gevraagd. Het antwoord was nu gunstig: „... dat wij er alzoo niets tegen hebben, dat door of van wegen UEdA aan dien persoon een sleutel der gezegde pomp worde afgegeven mits hij zich onderwerpe aan de voorwaarden waartoe de overige bruikers zich indertijd hebben verbonden“. In november 1839 vond dezelfde procedure nog een keer plaats bij de aanvraag van Wijnand van Driel uit de Abraham Dolesteeg.

In juli 1846 besloot Gedeputeerde Staten om, „door de voortdurende ongesteldheid van den hoogbejaarden buurtschout der Korte Nieuwstraat, L. van der Wolk, vooral sedert het overlijden van diens zoon“, het beheer over de pomp op te dragen aan de conciërge van het Hofgebouw, wiens woning „onmiddellijk nabij de voorsz. Hofpomp gelegen is“.

In 1871 onderzocht de Gezondheidscommissie de kwaliteit van het water van de openbare pompen. Uit dit onderzoek bleek, dat het water uit de pomp aan de Korte Nieuwstraat zonder bezwaar te drinken was.

Omstreeks 1884 werd een begin gemaakt met de aansluiting van een groot aantal pompen op de waterleiding. De aan de Staat toebehorende pomp op het terrein van het Gerechtsgebouw viel hierbuiten: zij werd in juli 1890 voor het openbaar gebruik afgesloten.

G. J. Röhner

Bronnen:

Broers, *Historische wandelingen*.
 Van der Monde, *Straten, stegen enz.*
Jaarverslagen gemeente Utrecht.
Collectie Rechtskundige Rapporten G.A.U.
Notulen Burgemeester en Wethouders.
Van de hofpomp is geen enkele afbeelding te achterhalen.

Petite histoire

Utrechtsche Provinciale en Stads-courant
 AMERSFOORT den 11. Februari 1853 — Te Amersfoort had zondag in het huisgezin van J. van der Hoven eene vergiftiging plaats. De huisvrouw had den geel-koperen deksel van een koffijkan in de snijbonen gedaan, om deze eene ligt groene kleur te geven. Het gehele gezin van 8 personen was vergiftigd. Dr. A. de Jong, bij tijds geroepen, is het evenwel gelukt, dit huisgezin in 't leven te behouden.

Utrechtsche Provinciale en Stads-courant
 UTRECHT den 29. September 1851 — Eenige ingezetenen van Vreeswijk zien verlangend uit naar eenen bekwamen en fatsoenlijken MED. DOCTOR, welke geen gebruik maakt van sterkendrank, en zich ook weet te onthouden van verkeerden omgang met vrouwen, zulk een geneesheer zoude voorzeker alhier goede praktijk bekomen.
 Eenige ingezetenen van Vreeswijk.